

GHIDUL
de îndrumare pentru elaborarea
PROTOCOLULUI DE CERCETARE ETICĂ UTILIZAT, DE CĂTRE SOLICITANȚI, PENTRU
APLICAREA INSTRUMENTELOR/STUDIILOR ȘTIINȚIFICE PERSOANELOR AFLATE ÎN
CUSTODIA SISTEMULUI PENITENCIAR
- 2023 -

Ghidul de elaborare al *Protocolului de cercetare* descrie exigențele demersurilor științifice de evaluare a fenomenului delincvențial cu respectarea drepturilor omului în domeniul *științelor socio-umaniste – medicină, biologie, psihologie, sociologie, asistență socială, pedagogie, antropologie, drept, criminologie*, cu referire la toate tipurile de investigații științifice realizate pe subiecți umani, organizate în cadrul lucrărilor de licență, a celor de master, doctorat ori pe perioada de practică universitară (cu punere în aplicare la realizarea de: evaluări psihologice, consiliere psihologică, psihoterapie) sau în cercetările promovate prin proiecte/ grant-uri etc.

Ghidul este realizat cu scopul de a oferi cadrul pentru respectarea principiilor de etică și gestionarea riscurilor în realizarea unor investigații științifice pe subiecți umani (prin aplicarea unor instrumente de specialitate, recrutarea subiecților din personalul instituției penitenciare sau dintre persoanele private de libertate etc.) și reflectă poziția membrilor celor două instituții.

Ghidul constituie un cadru de îndrumare pentru realizarea studiilor științifice, ce se adresează:

- a. studenților, masteranzilor - în calitate de investigatori și aplicanți ai instrumentelor de colectare a datelor,
- b. doctoranzilor, cercetătorilor, experților - în calitate de investigatori și aplicanți ai instrumentelor de colectare a datelor,
- c. profesorilor coordonatori - în calitate de investigatori principali și coordonatori ai cercetării,
- d. manager, director de proiect/ grant - în calitate de investigatori principali și coordonatori ai cercetării.

CONDIȚII OBLIGATORII de colaborare cu Administrația Națională a Penitenciarelor în vederea realizării unor studii și cercetări:

1. Va fi anexat **avizul Comisiei de Etica Cercetării** în cazul doctoranzilor/cercetătorilor/expertilor sau avizul coordonatorului științific pentru studenți/masteranzi.
2. **Protocolul de cercetare** condiționează realizarea cercetării, așa încât, **în absența documentelor menționate mai sus, nu va fi aprobată realizarea investigației științifice în mediul penitenciar.**
3. Un exemplar al materialului finalizat (lucrare de cercetare, teză etc.) va fi predat responsabilului din unitatea penitenciară, care a coordonat perioada de practică/ de cercetare, în vederea dezvoltării fondului documentar de la nivelul unității.

Ghidul este structurat în șase capitole, menționate mai jos:

Document care conține date cu caracter personal prelucrate în conformitate cu dispozițiile Legii nr.190/2018 din 18 iulie 2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)

MODEL PROTOCOL

Cu acordul/ Avizat de investigatorul principal: *grad univ. Nume Prenume, semnătură*
(poate fi profesorul coordonator al *lucrării de licență, disertație* *)
Semnătură _____

Elaborat de investigator: *forma univ. Nume Prenume*
(poate fi student/ masterand/ doctorand/ cercetător/ expert în proiect/ grant)
Semnătură _____

Capitolul I. ARGUMENT

Capitolul teoretic include selecția și analiza surselor literaturii de specialitate care să justifice necesitatea temei pentru care s-a optat, precum și realizarea investigației științifice la categoria menționată: personalul instituției penitenciare sau/și persoanele private de libertate, ca și grupuri aflate în context vulnerabil, conform *Council for International Organizations of Medical Sciences (CIOMS)*. Totodată, argumentația va face referire în mod obligatoriu la relevanța cercetării pentru mediul penitenciar și utilitatea rezultatelor obținute pentru societate în ansamblul său.

Capitolul nu va depăși o pagină.

Capitolul II. SCOPUL și OBIECTIVELE CERCETĂRII

1. Formularea coerentă a scopului cercetării.
2. Formularea coerentă a obiectivelor cercetării:
 - generale și
 - specifice.

Capitolul III. METODOLOGIA CERCETĂRII

1. Formularea explicită a ipotezelor cercetării:
 - principale și
 - specifice.
2. Prezentarea modelului cercetării, cu descrierea:
 - modelului cercetării - prezentarea **variabilelor independente și dependentă(e)**;
 - **eșantionului** - mod de constituire, criteriile de includere sau de excludere, mărime (cu justificare), populație de referință;
 - **metodelor de investigație** - instrumentele utilizate în recoltarea datelor vor fi descrise în mod adecvat (fie cele standard sau realizate de autorul lucrării);

* *În cazul cercetărilor realizate de către doctoranzi/cercetători/experti, Protocolul de cercetare va fi însoțit în mod obligatoriu de Avizul Comisiei de Etica Cercetării, sens în care nu se mai impune și semnarea protocolului de către coordonator/ investigatorul principal.*

Document care conține date cu caracter personal prelucrate în conformitate cu dispozițiile Legii nr.190/2018 din 18 iulie 2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)

- **procedurilor de colectare a datelor** - prezentare succintă a perioadei de realizare a operației de culegere a datelor de investigare și menționarea unității penitenciare. De asemenea, menționarea și justificarea modalității de colectare a datelor (față în față/ online).

Capitolul IV. IMPLICAȚIILE ETICE ALE CERCETĂRII

1. Asumarea principiilor etice

Necesitatea respectării principiilor de etică în cercetare.
Nu mai mult de o pagină.

2. Validitatea legală a studiului

Respectarea legislației interne și internaționale

3. Protejarea subiecților vulnerabili în cercetare

Detalierea metodologiei de culegere a datelor cu respectarea **principiilor generale** formulate de **Asociația Americană de Psihologie (APA)**.

Descrierea implicării investigatorilor în etapele de **informare** a subiecților. Recrutarea subiecților este posibilă doar în cazul celor care au fost de acord pentru participare și au semnat *Formularul de acceptare* și *Consimțământul informat*.

Observații:

*Un exemplar al **Consimțământului informat** și al **Formularului de acceptare** vor rămâne la subiectul cercetării, un set la cercetător/ investigator și un set la unitatea penitenciară.*

*Pentru **minorul** aflat în custodia sistemului penitenciar, pe lângă acordul olograf al acestuia, este necesară o intervenție suplimentară, și anume: obținerea în scris a **consimțământului părintelui/ tutorelui legal** pentru recrutarea acestuia în studiu.*

Se menționează detaliile referitoare la: modul de codare și stocare a datelor, persoanele care au acces la aceste date și utilizarea datelor etc.

Se detaliază posibilele riscuri asupra participanților (exemplu). Se menționează metoda de debriefing, la finalul etapei de cercetare.

Măsuri specifice de protecție împotriva riscurilor de expunere și infectare cu virusul SARS-CoV-2 sau în cazul altor situații epidemiologice care afectează sănătatea publică

Investigatorul va asigura implementarea și respectarea măsurilor necesare pentru prevenirea unor situații epidemiologice care afectează sănătatea publică, prin purtarea echipamentului de protecție solicitat, asigurându-se de asemenea că fiecare participant la studiu va purta echipamentul de protecție menționat mai sus.

De asemenea, între cercetător și participant, respectiv între participanți se va menține o distanță de cel puțin 1,5 metri, iar suprafețele și instrumentele de lucru (mese, pixuri, laptop) vor fi curățate și dezinfectate cu soluție specială. Spațiile de testare (sălile) vor fi aerisite periodic (după

Document care conține date cu caracter personal prelucrate în conformitate cu dispozițiile Legii nr.190/2018 din 18 iulie 2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)

fiecare participant la testarea individuală, respectiv după fiecare grup de participanți, în cazul testării de grup).

4. Validitatea științifică a studiului

Monitorizarea cercetării pentru producerea unor rezultate benefice în domeniul investigat.

5. Validitatea protocolului de cercetare

Aspecte care trebuie atinse și detaliate:

- descrierea modalității de protejare a confidențialității datelor personale a subiecților, a anonimatului participanților;
- precizarea detaliilor referitoare la modalitățile de prelucrare (centralizare, codificare), de validare, corelare statistică a datelor persoanelor implicate în aceste etape;
- menționarea responsabililor care asigură protecția datelor cu caracter personal;
- descrierea modalității concrete de securizare (ex: parolare, codarea fișierelor), păstrare, utilizare a datelor;
- implicațiile ale rezultatelor cercetării;
- sustenabilitatea studiului.

Observații:

Datele obținute din studiu, dar și documentele care, în mod individual sau în ansamblu, asigură calitatea informațiilor și contribuie la realizarea cercetării, sunt proprietatea:

*- **Administrației Naționale a Penitenciarelor**, prin Penitenciarul _____, care a fost inclus în studiu și*

*- **Instituției** _____ / **ONG** _____ prin cercetătorul _____ sau **Departamentului** _____ din Facultatea _____ Universitatea _____, prin profesorul coordonator _____ și student/ masterand/ doctorand _____, în calitate de autor al lucrării ce include partea de cercetare.*

Cu precizarea că datele inițiale, cele prelucrate sau finale (baza de date constituită) nu vor fi utilizate în alt scop, decât cel al cercetării/ studiului menționat.

În calitate de investigator, _____ își asumă responsabilitatea de a asigura protecția adecvată a datelor cu caracter personal prin securizarea cu ajutorul unui sistem (parolă) care controlează accesul la date/ suportul/ stocarea/ utilizatorul/ comunicarea/ modificarea datelor.

*Raportul final al cercetării este proprietatea **Instituției** _____ / **ONG** _____ / **Departamentului** _____ din Facultatea _____ Universitatea _____. Investigatorul (cercetător/ doctorand/ masterand/ student) va pune la dispoziția sistemului penitenciar, respectiv, unității în care a realizat studiul, un exemplar al Raportului final al cercetării.*

Capitolul V. STADIUL CERCETĂRII ȘI PROGRAMAREA ETAPELOR

1. Programarea etapelor cercetării/ lucrării de licență/ de disertație

Activitatea 1: ...

Perioada: ...

Document care conține date cu caracter personal prelucrate în conformitate cu dispozițiile Legii nr.190/2018 din 18 iulie 2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)

Contribuția investigatorilor: detalii...

Activitatea 2: ...

Perioada: ...

Contribuția investigatorilor: detalii...

Activitatea 3: ...

Perioada: ...

Contribuția investigatorilor: detalii...

etc.

2. Valorificarea rezultatelor cercetării

Diseminarea concluziilor cercetării se va face prin:

- publicare (în ... numele publicația ...),
- promovare (la congresul .../ conferința .../ seminarul .../ workshop ... etc.).

3. Instituții partenere

- ...
- ...

4. Echipa de cercetare

- **Investigator principal** - detalii ...,
- **Investigator** - detalii ...,
- **Investigator** - detalii ...,
- **Investigator** - detalii ...,
- **Investigator** - detalii sau/ și
- **Operator(i) de cercetare** - detalii ...,
- **Personalul** - detalii

Capitolul VI. BIBLIOGRAFIE

Întocmit:

Data: